

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. k. leirat az ujonezok és magy. nyelv ügyében; kinevezések; budapesti napló: jótékony nőegyesületi táncvizsgálat Budán, literaturai hírek, magyar játékszín, Leopoldnapi sokadalom, 's a' t.; pénz-tözsér- 's iparügy; külföldi: pécsi magyar játékszín előadások; török határszéli hírek; gyapjúkereskedés körüli nézetek; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (válaszfőiratú cortesviták; Madridban zendüléstől rettegnek; 's a' t.) Anglia (Esterházy hg elhagyja Londont; elegy; 's a' t.) Franciaország (politikai állítások 's vélemények Lajos Fülöp és Bordeaux hg elküldete; vélemény d. Carlosról és az angol politikáról; elegy; 's a' t.) Törökország (Waghorn körirata a kereskedő-kamrákhoz; Pousonby l. poltikája a' keleti ügyben; 's a' t.) —

Magyarország és Erdély.

A' KK. és RRek által f. 1839ki oct. 31kén fölterjesztett felírás követezében, nov. 7kérül kegy. kir. leirat érkezett, mi a' nov. 10ki elegy-ülésben kihirdetették 's köv. tartalmú: Sacr. C. et Reg. Ap. etc. etc. Gratum Altif. Suae Majestati Sacr. fuisse, ex demissa DD. SS. et OO. Repraesentatione de trig. prima Oct. a. c. intelligere: benignas Propositiones Suas Regias eo devoti animi sensu per DD. SS. et OO. recoli, ut eadem in bonum duntaxat commune et Legum directas esse implementum ultro profiteantur; benigne proinde sibi polliceri summefatam Suam Maj. Scr. DD. SS. et OO. in pertractatione illarum promta, caque elaboraturos esse assiduitate, ut etsuae huic homagioli Declarationi, et legali illarum scopo quam primum satisfiat. Atque relate ad ea quidem, quae DD. SS. et OO. adminiculi instar, quoad primum benignarum Propositionum illarum punctum expetunt: etsi benigne persvasum sibi Altif. Sua Maj. Sacr. habeat, necessitatem, cujus impulsu Eadem DD. SS. et OO. ad decernendum in Tyronibus Militariibus subsidium provocavit, ex ipsis nunc actati ben. Propositionum suarum puncti primi tenoribus satis per se claram esse; ne tamen votis Eorundem desit, sine praestanda hanc in rem, ad modum, ut id anno 1830 factum est, uberioris informationis, Ignat. Lib. Bar. a Lederer, act. Int. Stat. Cons. Equit. Generalem et Supr. Armorum per Hungariam Praefectum elementer delegandum duxisse, hocque ipsum DD. SS. et OO. eo addito significandum jussisse, ad accelerandum negotium hoc benigne una provisum haberi, ut is semet explenda provincia huic actutum accingat. Quoad reliquam vero praeprovoctae Repraesentationis DD. SS. et OO. Regni partem, benignam Ejus Resolutionem Reg. propediem subsecuturam esse. In reliquo etc. Per Sacr. C. et R. Ap. Maj. Viennae die 7ma Nov. anni 1839. Georg. Bartal m.p. A' nov. 11ki elegy-ülésben pedig felolvastatott 's fels. folyó évi november 9érül költk. kir. leirata, mellyben 's c. k. fels. a' felírásoknak már ez országgyűlésen egyedül magyar nyelven fölkiadhatése iránt k. megegyezését nyilatkoztatja következ' leg: Serenissime 's a' t. Quod Dilectio et Fidelitates Vestrae pro homagioli sua in Nos, testatamque Nostram in vota eorundem propensionem fiducia exorabant, ut demissas Repraesentationes suas jam ex his Comitibus lingua solum hungarica adornari, eademque Nobis substerni indulgeremus, hisce in ulterius Nostrae illius erga Dilectionem Fidelitatesque Vestras Benignitatis monumentum largimur. Quibus in reliquo etc. Datum in imp. Urbe Nostra Vienna Austriae, die 9 nov. 1839. FERDINANDUS m.p. Ant. C. Majláth m.p. Geor. Bartal m.p.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége az ujtrelitzi nagyhget a' magyar kir. sz. István-rend nkeresztjével díszesíteni méltóztatott.

A' mm. m. k. u. kamra a' k. fő erdő-felügyelőségénél Hübner Jakab és Pöschl József előléptetése által megürült két járulnokságra Kremszner Ferdinándot, az ungvári k. erdőhivatali irnokát, és Arkauer Ferdinándot, ugyano' hivatalnál erdő-felügyelőségi díjas gyakornokot alkalmazá.

Budapesti napló. F. hó 21kén Budán a' jótékony Nőegyesület javára az országghz termeiben sorshuzással összekötött táncvizsgálatom fog tartatni. Budapest emberszerető lakosai bizonyosan hő részvétet tanusítandnak ez alkalomkor és sietve fognak összeseregleni azon helyre, hol a' mulatságot olly nemesül csatolhatják a' jótékonsághoz. Beléptijegyeket 48, sorsszámokat pedig 20 p'gő kron Budán a' választmányi tagoknál, Pesten pedig Külkey Henrik egyesületi titoknoknál kaphatni, 's ezenkül a' várbán Milecz Imre rőfös kereskedőnél, vízi városban Reischl Károly fűszerésznél, Tabában Rath János kereskedőnél. Részletesb hirdetést falragaszok fognak közleni. — Országunk hgprimása Pakh János építést halála következtében az esztergomi székesegyház építése bevégzését Hild dícséretesen ismert pesti építésre méltóztatott bizni. — Az árvíz által károsultak számára újabbán küldöttek: Pozsegamegye 2 f., Temesmegeye 209 f. 13 kr., Csanádmegye 25 f., Gegő Elek „Az egyeneslékü hivatalviselő“ című munkájából 20 f. p'gőben. — „Erős“ gőzös f. hó 11kén három szállítóhajóban 1625 darab hóstést hozta föl 's azonkül még egy terhelt hajót vontatott aladságban. — Heckenast Gusztáv pesti könyvkereskedőnél megjelent a' „Budapesti árvízkönyv“ Illik kötete, az eddigiekhez hasonló pompás kiadásban 22 n'srétű iven, tartalma: „Szerelem és champagnei ered. vigj. 5 felv. Gaaltól, melly már többször köztetszessel adaték pesti színpadunkon; „a' Karthausi“ Eötvös József bárótul, mellynek első része olly nagy figyelmet gerjeszte, és néhány költemény Sárosytól. Ugyanezen könyvűrus „Budapesti szemle“ cím alatt tudományos értekezések gyűjteményét szándékozik kiadni 20 éves kötetekben, mikből ifog megjelenni a' jövő év folytatában. Előfizetési ára a' 4 kötetnek tíz p'gő forint; a' munkák eddig megnevezett íróji: Eötvös József b., Lukács Móricz, Szalay László és Trefort Agoston. — Beriot, híres művész a' hegedűn, e' napokban Pestre fog érkezni 's néhány hangverseny adand; a' műértő közönség előre örvendhet a' ritka élvezetnek. — Kohn nagyhirű hegedűs, hangászkar-igazgató lett a' magyar színháznál. — Baba kisasszony, az európai híru elefánt a' budai színpadon is vendégszerepeket adand. — Magyar színpadunkon f. hó 9kén „Eskü“ adaték; 10kén „Ludas Matyi“; 11kén bérszűnettel „Borgia Lucretia“; 12kén „Természet növendéke“ táncjáték, és „Kénytelen király“; 13kén először bérszűnettel „Saar-

dami polgármester“, vig dalmú 2 felv. Donizettitől; 14kén „Korona és vérpad“; 15kén „Veszedelmes nagynéne“ 4 felv. előj. vásár alatt nagy számmal látogató színházunkat a' közönség, 's közte több böcsületes parlagi gatyás és bundás magyar embert is leheté látni földszint, mi szép tanujele annak, hogy alsóbb osztályu honfitársink is buzgón hódolnak a' művelődésnek, ámbár kényesb izlésű hölgyeink talán nem találhaták kellemesnek az ülést az illy egyébiránt minden tiszteletre méltó színházi vendégek mellett, mert suba 's ezzel rokon zsírstag nem a' legkellemesb illat. Nem ártana talán e' tekintetben valamennyire kimélő figyelemmel viseltetni a' szépnem iránt, melly ugy sem fölőleg számmal szokott színházunkban megjelenni. — Ma szakadt vége sokadalmunknak, 's így már szólhatni következményéről is, mellyek csakugyan nem voltak képesek sok várakozást kielégíteni, mikép azt mindjárt az elővásár első napjaiban gyanítani leheté, mert mint említők, a' hosszas esőzés annyira megrongálá az utakat, hogy utasok 's az áruszállítványok egy része egészen elmaradt, más része későn érkezék, 's a' vevők is gyérebbe mutatkoztak a' vásártéren; mi egyébiránt a' novemberi vásáron annyira megszokott dolog már, hogy a' siker középszerűségét nem is igen tulajdoníthatni kereskedési fordulatnak. E' miatt már többször emelkedék alapos szózat a' vásári határidő megváltoztatása iránt, 's ezt valóban általánosan olly üdvös következtetésnek tartják, hogy az előbb utóbb alkalmasint meg is fog történni. Ezuttal mindazáltal nemesak az esős idő miatt elromlott utak gatlák az áruszállítást, hanem a' rendkívüli sekélységre apadt Duna is megtevé a' magáét, mert sok helyről épen nem érkezhettek hajók e' vásárra, ugyhogy e' hónap közepe óta a' feldunán Pest és Pozsony közt Árpád és Nádor dunai gőzhajóink a' nagy vizapály miatt nem járhatván egyedül Sophia gőzös pótolhatja ki némileg amazok szolgálatját, némileg mondjuk, mert kétszáz személynel ez sem mer a' viz sekélysege miatt többet földözeteré vállalni. Az iparköri cikkek meglehetősen gyérségü keletét leginkább a' több helyen sajnos tapasztalt szük termés és marhadóg miatti pénztelenségnek tulajdoníthatni, mi csupán a' legszükségesebbek megszerzésére szorítá a' természetet. Köz posztó és gyapjúszövet jól kelt, mi fontos reménnyel kecsegtet jövőre a' valamennyire esőkent gyapjuár emelkedéséről, melly árcsökkenés egyébiránt a' finomabb fajoknál igen szembeszökő (15—20 frt mázsájánál) 's illy esőkent áron mintegy három ezer mázsa kelt el; míg a' kétnyiretű téli, és nyári gyapjút, a' mostani nem eléggé örvendetes körülmények közt is nem épen roszáron vevék. Bőr, méz, viasz és fagygyu igen keresett árucikket képeztek, különösen az ökör és tehénbőr igen jó áron kelt. A' gabnaár általánosan emelkedék. Mind ezekről bővebb fölvilágítást közöl honi terméink alább következő részletes keletjegyzéke. Mi a' gyalogvásárt illeti, azt sehogysem nevezhetni kielégítőnek, mert az utóbbi szép napok daczára is olly üresek voltak a' vásártéri bódék és utcák, hogy ezuttal csakugyan méltán panaszkodhatának a' vidéki kereskedők, kiknek egy része talán költségit sem földözendheti tökéletesen a' kapott nyereségből. A' fuvarbér kétannyira szökcent.

Hazai terméink következő áron keltek e' pesti leopoldi vásáron: Tím-só (fehér) mázs. 5 f. 30 kr., Anizs: 11 fr.; Dárdanyé (piskolecz) 12—12 fr. — 30 kr., liptai 14 f.; Arany-gleté 9 f., Pályinka (akója) köz. gabna 6 f. 48 kr. — 7 f. 12 kr., erősnek foka: 22—24 kr., törköly és seprő-pályinka akója: 7 f. 12 kr. — 8 f., 24 kr., bányági szilvapályinkáé 8—12 fr., szerémié 9—13 f., Körös bogár fontja: 1 f. 48 k., — 1 f., 54 kr.; Toll mázsája, ágyi fosztatlané 20—75 f., fosztotté 40—120 f., pehelyé 108—160 f., iróttól ezre 1 f. 6 kr. — 2 f. — kr.; Bőr: párja borjúé 1 f. 36 kr., — 5 f. — kr., birkáé 1 f. 18 kr. — 2 f. 24 kr., magyar juhé 2 f. — k. — 2 f. 30 kr. — kecske és gidáé 1 f. 16 kr., — 1 f., 30 kr., nyulbőr száza 26—36 f., ökörbőr párja 20—28 f., tehéné 16—20 f., lóé 6—10 f., baké 3 f., — k., — 3 f., 36 kr., Tapló mázs. 16—30 f.; Halzsiré 12 f.; Sárgitófáé 3 f.; Gabna, pozs. nem bányági tisztabuzáé 1 f. 52 kr. — 2 f., 12 k.; kétszeréé 1 f. 28 k., — 1 f. 36 kr., rozské 1 f. 24 kr., — 1 f. 28 kr., árpaé 1 f. 8 kr. — 1 f. 20 kr., zabé 52—54 kr., kukoriczáé 1 f. 24 kr. — 1 f. 32 kr., kölesé 1 f. 32 kr. — 1 f., 36 kr., Rongymázs., közönségesé 1 f. 30 k., — 2 f. — k.; jobbfeleé 3 f. 30 k., — 6 f. 30 k.; Kenderé (apatini gerebenzett) 23—32 f., nem gerebenzetté 8 f. — k. — 10 f. 24 k.; Mézé, bányági fejéré 20—23 f., sárgáé 19—20 f., barnáé 17—18 f.; sonkolyosé 17—19 f., roznyaié 24—27 f.; Szarv, szarvasé (száza) 38—46 f., ököré 24—28 f., bivalyé 20—24 ft., tehéné 9—11 f.; marhaköröm ezre 5 f. — k. 6 fr. 30 kr., szarvesus száza 3—10 f.; Gubacsó elsőrendü köble (120 fontjával) 7 f. 15 k. — 7 f. 20 kr., másodrendüé 5 f. 30 k. — 6 f. — k.; harmadrendüé 2 f. 30 k. — 3 f. — k.; új elsőrendüé 6 f. 54 k., — 7 f. — k.; másodrendüé 6 f. 15 k., harmadrendüé 5 f.; Szarvas-tővisbogyó mázsája 18 f., Kőmenny mag mázsája 11—12 f., asztalos Enyvé 23 f. 30 k. — 26 f. — k. Vadrepeolajé 12 f., vetetté 12 f., 36 kr., — 13 f. — k.; tisztázotté 14 fr. 30 k. — 15 f. — k.; lenolajé 15 f. 30 kr. — 17 f. — k.; Paprikáé 9—14 f.; fehér Hamuzsiré 8 f. 30 kr. — 10 f. — k.; kékesé 8 f. — k. — 8 f. 40 k., kéké 7 f. 30 k. — 7 f. 45 kr., főzött Lószöré 44—52 f., fonotté 44—52 f., nyers hosszúé 60—78 f., rövidé 39—40 f., Luczernamagé 20—25 f.; stájer Lóhermagé 18—20 f., téli repecemag pozs. 2 f. 30 k., nyári repecemagé 2 f.; Mustármag mázsája 4 f.; Gyapju egyenyiretű mázs. középlínomé 60—85 f.; közönségesé 46—54 f., kétnyiretű téli finomé 56—66 f., középlínomé 46—52 f., közöns. 38—44 f., nyári kétnyiretű fin. 52—60 f., középlínomé 46—52 f., közöns. 38—45 f., báránygyap. 50—110 f., börrül nyírotté 60—90 f., timárgyapjúé 32—46 f., bányági kézzel mosott magyar gyapjúé 25—28 f., erdélyié 40—42 f.; usztatotté 30—33 f., kézzel mosott magyar gyapjúé 25—28 f., usztatotté: 23—26 f.; feketéé 14—22 f.; Cserhéjé 3—4 f.; zsiré 18 f.

— k. — 19 f. 12 k. hájé 19 f. 12 k.; debreczeni Szappané 16 f., szegedié 12 f. 48 k. — 14 f. — k.; közönséges feketéé 13 f. 30 k. — 16 f. — k., finom sziklóé 15 f.; közönségesé 10 f. — 13 f.; Szalonnáé 16—17 f.; Dohányé, debreini első rendű 12—18 f., másodrendű 8—11 f., harmadrendű 6—7 f., debreczeni első rendű 7 f., másodrendű 4—5 f., harmadrendű 3 f.; pécsi első 7—8 f.; másodr. 5 f. — k. — 5 f. 30 k. harmadr. 2—3 f.; szegedi első 10—12 f.; másodr. 6 f. — 8 f.; harmadr. 4—5 f., tiszamellékié 11—15 f.; tekerése 2 f. 30 k.; olvasztatlan Fagygyué 16 f.; olvasztotté 21 f. — k. — 21 f. 12 k.; tömlőbelié 20 f. 30 kr. — 21 f. 12 k.; sárga rozsnai Viaszé: 74—81 f.; bányagyé 76—78 f.; Borna k., tokajitól kezdve a legutolsó hegyi termésig semmi ára nincs a kereskedési jegyzékben, kivéve a síkföldit, melynek akaja (fehére és feketéé) 3 f. 12 k. — 3 f. 48 k.; Borkó (fehér termézetes) mázs. 15—16 f. — vöröse 12—14 f.; alcana gyökereké 5 f., aszalt szilváké 6 f. — k. — 7 f. 30 kr.: Összehasonlítván e' vásári árkeletet a' mult augusztusi sokadal-mival, kitetszik, hogy most az augusztusihoz képest árban emelkedett: dárđany, rozspályinka, kőrősbogár, agyitoll, minden bőrfaj, (a' nyulét kivéve), minden gabnafaj, kender (gerebenzett), méz, szarvastóvis-bogyó, enyv, szalonna, fagygyu, viasz, és a' szegedi dohány, esőkent pedig: seprő- és törköly-pályinka, nyulbőr, tapló, sárgítófa, rongy, gubacs, repceolaj, paprika, hamuzsír, lőszőr, cserháj, repcemag, a' közepinom egyenyretű gyapju 4—9 fűg, kényiretű teli finom 3—10 fűg, nyári köz. 2 fűg mázsánként; esőkent a' többi gyapjufaj is u. m. bárány- timárgyapju 's t. ezzel rokon 2—20 fűg. 'S ezt főleg az angol 's éjszakamerikai akadozó pénzűgyi miatti 6 és 6 1/2 disconta okozta, mely mig ingat leend, a' gyapjuár is bukdozó, süllyedező marad.

Kunhegyes sz. város nov. 3-án tartá tanács választását Illésy János kerületi kapitány 's arany sarkantyus vitéz előülte alatt; melynek következtiben a' 16 évig egyhuzamban fáradhatlanul viselt főbírói hivatalát ismét Jósá Mihály nyere el a' nép nagy öröme, tanácsnokok megmaradtak: Gerenday József egyszersmind pénztárnok, Csávás János, Szász Ferencz, Elek István, Varga Mihály; Kunn Mihály; Jósá István; Endrédy István; Mészáros Miatti 's Kóta Péter; főjegyző: Nagy Ferencz; aljegyző: Rácz András; város orvosa Nagy Lőrincz; utak felügyelője: Mészáros Ferencz.

Ipar's tözsér-ügy. Nagy-Bajom (Somogy). Mult sept. 's oct. napok juliusi melegségük valának. A' föld szárazsága miatt az őszivetés igen hibásan kelt ki, miért is szép egyarányos vetést csak imittamott láthatni. A' kukacz Marczali táján sok vetést annyira semmivé tón, hogy több helyen már ez ősszel harmadszor is vetnek; szerencse még az egerek kevés száma! Több napig tartott keleti szél oct. 22-kén az időt meghűvesíté, 's jótékony csendes esőket hozta, mi 29-kén zordon havas-esővé változván, a' marhákat istállóba, az embereket pedig fűtött szobába szorította, mely rögtön időváltozás az egészségre nézve káros befolyásu. — Mult octoberben a' nagy hőség miatt a' mezők verheny színt öltvén, az izetlen száraz fű sok marha száját kisebesíté, mely baj azonban csak néhány napig tartván, a' tavali száj- és lábfejás káros voltához nem hasonlítható. Marhadügről környékünkön semmit sem hallhatni. Széna közepmennyiséggel termett, miután csak a' laposb fekvésű réteken leheté sarjut kaszálni. Tavasz közü a' burgonya e' nagy szárazság daczára is türhető módon diszlett; ellenben a' zab-, kukoricza- és hajdina-termést silánynak mondhatjuk. Őszigabona, szalmára nézve, bőven ütött ki; mert egy hold trágya- zatlan jó fekvésű középföld általában véve 9 keresztet is megtermett; azonban a' buza nagyobb része üszögös, 's a' rozs keresztje is alig adja meg pozs. mérőjét. Nagy-Kanizsán jelenleg a' buza köble 9 f.; rozsé 7 f. 15 kr.; árpaé 6 fr. 30 kr.; a' zab p. méreje pedig 2 fr. 8 kr. v. ez körül kel. Az idei bortermés e' tájon mennyiségre nézve igen közepeszerű; mindazáltal több helyen a' hiányt jóság pótolja. Méznek szinte kevés disze volt, mázsája 38 vft. körül kel. Gubacs 's tölgyemlék említést sem érdemel, cser- és bükmakk szépen látszott. Gyümölcsink közt az őszibarack legjobban diszlett 's némely helyeken fája is töredezett alatta. Somogyban a' m. k. helytartó - tanács jóváhagyása mellett egy kereskedőt létesül t. i. Fenéktől Kéthelyen, Marczalin, Nagy-Bajomon és Ladon keresztül Szigetvárig. Ez ut következtésében a' Balatonon Fenéknél már készen is áll gr. Fes- tetics László derék fahidja roppant töltésekkel, mellyen új nyílása támadt Somognak Keszthelyen és Sárváron át Soprony és Bécs felé, valamint a' felső megyéknek is Somogyon keresztül Törökország felé. E' 10 öl szelességű ut Somogyban részint május részint most oct. végén készített el nagy munkával 's minthogy annak kiköveztetéséhez több esztendő fog kívántatni, e' tájhoz igen ezélszerűen (?) csak az ut két szélé hanyatott be a' közepére, 's teknőhátu domborúságban idomítottat el, mellyen az eső meg nem állhat. Ez ut, mennyire az akadályozó tárgyak engedék, egyenes vonalban hasítottat ki; azonban a' vizsgáló utazó akarátja ellen is szemébe tűnnek több helyen olly görbületek, mellyek szükségtelenek levén, ez ut diszét örökre csonkítani fogják. A' posta létesülése maig sem bizonyos, noha annak hiánya igen is érezhető. Egyébiránt nem kívánhatni eléggé, hogy e' hathatós lépések által Somogy kereskedése virágzóbb állapotba helyeztessék; a' mi más részről különösen előmozdítatnék az által is, ha a' Tolna szélínel levő Atala helység hasonló kereskedőt által hozatnék kapcsolatba Toponáron, Sárdon, Nagy-Bajomon, Vésén és Inkén keresztül a' már lháros-Berényinél készen álló kanizsai köves uttal. Tudva van, hogy Tolna megye sokszor — a' mellette levő somogyi vidék pedig mindig — mennyi gabonát szállít Kanizsára, 's hogy sem azon nemes megyének, sem Somogy keleti részének főbb útja nincs Kanizsára e' mondott vonalnál, bizonyítja ezt a' nevezett helységek naponként keresztülmen- n, gabnával terhelt kocsik szüntelen forrongása, mellyeknek többek kö- zül nagy-bajomi homokon átvontatása mielsoda szívreható lókinzásba kerül, csak az tudja, ki látja. Ezen homok Bajom nyugoti határ részét teszi 's a' divodi határig mintegy 1/2 órányi vonal, mellynek legfőlebb csak 1/3 da pos- zahomok, a' többi pedig részint fűvel fedett egyenes nyires, részint pos- zványos mocsár; a' siványhomokon a' folyamatban levő tagosztály segíthet, midőn minden birtokos maga részét fával ültetheti be 's ez által a' kijávi- tandó ut az ujlag elborítástól mególtalmazatik; addig is a' dombok levága- tásával nagy könnyebbség eszközöltetnék; azonban lehetne segíteni akár- mikor az alacsony lápokos is söppedék- helyeken domborúra felhuzás, árko- lás, hidépítés által, annyival inkább, mivel a' futóhomok a' terhes sze-

kerék által kivágott mély lyukakhoz veszélyre alighasonlítható. Ha ez aján- lott ut nyilvánosságra méltattatnék, bizonyosan Somogy mostani keres- kedéséről egy eddig közösen érzett baj el lenne háritva. (Ism.) Kolozs- várott november első napjai havas förgeteggel köszöntének be; a' kolozsvá- ri novemberi vásárt megelőzte napokban szakadatlanul hullott sok eső, hó 's ezekkel páros förgeteg, lucok és sár miatt az a' legsilányabbul ütött ki. A' mar- havásár 's a' kereskedő tér annyira gyér volt, hogy teljes kényelemmel sétálha- tott a' vásáros keresztül kosul, ha időzés miatt kedve volt hozzá; de alig volt más járható, mint kit a' kénytelenség zaklata ki lakából. Az idegenek (egy két pestikalapos mestere 's vándor tóton kívül mind belföldi) váltig panaszkodtak, kelet ellen, 's annyi keserű szó és bosszus fogadalom hallatott sátraik mellett a' hogy ha jobb idő reményivel nem bízhatnók magunkat 's vendéginket, más vásárokra nézve méltó aggodalom foglalhatná el városunkat. Ló az idő mosto- hasága miatt nagyon kevés levén, az eladottak száma nem több mint 191 darab. A' szarvasmarhát épen nem keresték; mert azon 632 darab, mely a' vásáron megfordult szarvas-marha apraja- 's nagyból összesen elkelt, más vásárok ke- letéhez képest aránylag olly csekély, hogy említést sem érdemel. A' jó ökrök párja 200 fr. 's még valamivel fölebb is kelt, a' rendes ár azonban 170—200 g hágott, a' Szeben vidékéről hajtott vágómarha párjaért 140—150, a' tehenekért 50—90 rftig adtak. Vidéki sertés kevés, volt oláhországi is 's ennek párja 50—60 rft. Juh nagyon kevés, 's párja 7 fr 12ig. A' szebeni gyertya jó keletű volt, mázsája 56, szászrégényi szappannak pedig 25—30 frton adák mázsáját. Nov. 4-kén az idő téli szászrégényi alakját levettén, egyszerre a' legkellemesb nyári díszruhát ölté fel, 's fenyegető alakját levettén, egyszerre a' legkellemesb nyári díszruhát ölté fel, 's kezdett őszi vetésekre nézve ez időjárás biztató. — Mióta Erdélyben a' bányász- kezdett őszi vetésekre nézve ez időjárás biztató. — Mióta Erdélyben a' bányász- ság Abrudbánya környékén, Verespatakon létesült már Róma birtoka alatt — em- beri emlegetés szerint azon hegyekről az Aranyos nyilasára, Lupsa környékire 's onnan le az Aranyos partja szertes ormain le az országba, Kolozsvárnak, Tor- dának, N. Enyednek, egy gyalog 's később egy lovas ősvény is nyúlék le, sok helyen olly veszélyes, hogy több utazó 's azok még több teherhordozó lovaik zu- zatának idő szerint a' szertes 's folyó mélységibe, egy félrelépés és sikamlat által: jelesül Brezest és Szulesvák között, két nevezetes szirt közt, az úgy nevezett Skericza és Oltárkönd, mellyekre mindig horzadással emlékezik visz- sza az utazó, ki valaha kénytelen volt azokon keresztül menni — vala főkép egy az alatta zúgó folyamra behajló szirt — házaknál nagyobb, mellynek aljában csak három talpnyi part volt az Aranyosig, szinben a' közönséges vízzel, ára- dásokban sokszor előntve, annyira hogy a' keskeny parton úszva gázolt az útas ló, bizonytalan léppéssel a' víz árjába zuhanó; 's mivel a' függő szirt alatt az útas csak hajolva zuhant keresztül, áradás idején a' rémítő függő sziklát ősvény nélkül kelle élethálal közt megmászni a' jámbor útasnak, 's többször történt, hogy a' hivatalból utazó megyei tisztviselők is, a' suvaló kövekkel esepentek a' ha- bok szélébe 's vészes úszással mentek meg eltűntek! 'S valóban midőn e' környéket látja az utazó, melly ennyire járhatóvá is csak 1810ben a' két fens. kir. főhg Ma- ximilián és Ferdinánd feljártakor az offenbányai kir. bányászati költségén a' derék Trencsánszky Dániel gondossága által tétetett; bámolni kell minden figyelme- zőnek, hogy nézhették, közizagatás és tiszték a' szegénység és élelemszál- lító nagy közlekedése vészes ősvényét illy állapotban ezerre rugó sok század óta! itt csak sohajt a' figyelmező édes hazánk környületei felett! Csakugyan támadt embere, ezeltől 6 évvel t. i. Torda megye akkori lelkes főispánja indítványba ho- zá Offenbánya 's Verespataknak az országgal egybekötését 's három törvény- hatóságban ébreszte figyelmet, de a' zajos hat év mideddig értekezések 's vá- laszolatások közt telék el, megért azonban, Torda jelen kormányja alatt a' szép ezél a' megyei derék főispán szelid és böles intézkedése alatt, 's mult hó vé- gén, személyesen kiszállt a' megyei alispán, az akadályok daczára megkez- deté az ezektől figyelem nélkül hagyott utat 's haratságos egyetértéssel az offen- bányai minden jóra lelkesült kir. bányászati tisztektől, kir. hegymester (Beigver- walter) Grátz és társasági gondviselő Trencsánszky Dánieltől bányászokat és puskaport nyert 's két hét alatt széllyelroppant a' legveszélyesb függő szirt 's ugyanaz alatt négy ökrös szekerek fordultak meg a' látogató zalatnai kir. admi- nistrator Debreczeni Márton úr előtt kész kavicsos úton, hol eddig gyalog is jární igen veszélyes vala, 's azóta is a' megye költsége nélkül csak kézművesekkel ha- lad elő az óriási munka a' fáradhatlan Trencsánszky felügyelése alatt annyira, hogy ha akadály nem gördül e' rég ohajtott ügy elbe, jövő nyáron, ha nem is kényelmes, legalább használható út fog nyílani. T o r o c z k ó i g 's onnan közlekedés az or- szág keblébe. 'S meglehet, talán csekélységnek nézi ezt az értesülő, hogy ez, mindennapi történet munkája? Barátom, nézz vissza ezerekre, ólomlat látsz a' senyvedő hazai élet fölött, mert hogy az Aranyos hosszában valaha sze- kér járt, azt mesének tarthatod, jőj el egy téli fagyos éjen, midőn az Aranyos fölötti jég ez elhagyott vidéknek néhány napra útát nyit hajjai felett, lásd egy holdvilágos estvén, hogy suhan még a' gyalog-szánkás is, a' dér mostohasága mellett is, versben a' teher-hordozó állatokkal bíró lakosokkal le az országba élelem-szerzésre, só- és gabnaszállításra, akkor ítélni tudsz, mit teszen egy járható út, mi jótékonyasága azon vidékre, mellytől jelesül tölben a' mindennapi kenyér-megszerzésre is el van zárva a' közlekedő ősvény! 's akkor ítélj, 's valld meg, hogy férfias hazafiai léleknek kelle hevíteni azon kebelt, melly ez- rek után, illy óriási munka merényire melegült. E. H.

(Török határszéli-hírek.) Szerbiából érkezett magányos levelek sze- rin Priscendben népzavargás támadt, mellyet oct. végeig még nem tudt ugyan elnyomni a' kormány; de legalább tovább terjedését gátla. A' bi- tor kormány véres szigorral kezeli a' rendőrséget, 's legalább azzal törek- szik tetteit törvényszerűsíteni, hogy a' török várparancsnokot is meg- hija tanácskozására. Rumely Walassy még semmi határozott rendszabállyal nem lépett föl a' zavargók ellen, főleg, mivel ezek egyenesen Konstan- tinapolyba folyamodtak, 's így a' diván fogja elhatározni sorsukat. A' bos- nyákok közt igen terjengnek az egyiptusi eszmék, ámbár mideddig pilla- natnyira sem volt zavarvált a' közbátorság, 's a' kormány folyvást szokott útján halad, és európai szokások szerint gyakoroltatja fegyverben kato- naságát, melly már szép ügyességet mutat e' tekintetben; azonban mind- denütt nagy egyértelműséget vehetni észre, 's éjenként titkos gyülekeket tart a' nép, mikről semmi bizonyost nem tud még eddig kipuhatolni a' kormány. Serajevóban is több illy éji gyűlés ment már véghez; de cél- jokat szinte mély titokrejtí, annyi mindazáltal mégis bizonyosnak látszik, miszerint mind ez M. Ali fölszólítása következménye, mellyben a' por- tától elpártolásra inté a' bosnyák nemzetet. Hirszerint Herczegovinában foly- vást növekszik a' raják elégtelensége, elannyira, hogy legroszabbtól tarthatni, ha terheket nem fogja könnyíteni a' kormány. Nem rég ausz- triai határon néhány dalmát favágót löttek agyon a' herzegovinai lakosak, mi komoly jegyzékváltásra szolgált alkalmul; mellynek mindazáltal még eddig semmi sikere. — A' porta Ghika, havasalföldi vajda, által disze- sítetté Mihály hget a' böcsületpalasttal; a' fiatal szerb fejdelem mindazal-

tal csak jövő tavaszkor fog Konstantinápolyba utazni és a telet anyjával együtt Szerbiában szándékozik tölteni. Milos hg rendkívül búslakodik e kényszerített megválás miatt családjától. Mihály hg beiktatása rendkívüli pompával menend véghez Konstantinápolyban. —

Gyapju. Valamint minden kereskedési tárgynál, úgy a gyapjunál is kisebb és nagyobb fordulatok történnek, majd erősebb majd gyöngébb hatással, gyakran pedig rögtön és egészen váratlanul. Miután mult nyáron és még inkább tavaszkor a német gyapjuvásárokon igen keresett volt a gyapju, következőleg rendkívül jó áron kelt, mi hazánk nagyobb vásárain is egészen hasonló sikerrel mutatkozték, nyár fogytán és ősz kezdetén, némileg csökkenni kezdett a gyapjuár. Ez váratlanul lépé meg a természeteket, és a közbenjárók is annyira veszték lélekéberségüket, hogy számosan veszteséggel is megváltak áruiktól, ha a körülmények gyors eladásra kényszeríték őket. Sok elveszté t. i. azonnal minden bátorságát, és erősen hívé, hogy vége már a jó gyapjukeletnek. Pedig hányszor bizonyította már egészen ellenkezőt a tapasztalás! Egyébiránt a pillanatnyi kelet-csökkenés épen nem tulajdoníthatni böcsvesztésnek, mert a gyárok az egész szárazföldön nagyobb szorgalommal dolgoznak tán most, mint valaha; de leginkább csak középfinom kelméket készítenek e pillanatban, miből természetesen némi árcsökkenés szokott következni a legfinomabb gyapjufajokra nézve, és ez azonnal a közép minőségűekre is kellemetlen benyomást okozott. E' csökkenés Angliából származott, hol a pénzügyi szükség valamennyire lenyomá több árucikk böcsét. Az ottani gyártómozgások ugyan csak tetemes áldozatokkal juthattak pénzhez és azért kénytelenek voltak mindent elkövetni, hogy minél olcsóbban vásárolhassanak, nem csupán gyapjut, hanem minden más nyers anyagot is, földolgozásra, ezt pedig leginkább azzal eszközözték, hogy jelenleg csupán annyit vásároltak, mennyit szükségük mulhatlanul kívántak, a vásárlás-csökkenés pedig természetesen az árkeletet is mindenkor apasztani szokta. Ha az angol pénzügyi fordulat gyorsan véget ér az amerikai bankokkal, úgy azonnal a gyapjuár is emelkedni fog ismét; ezt pedig tökéletes bizonyossággal reményelhetni, mert a kereskedőség mindent elkövet a káros fordulat megszüntetésére, már is legujabb oly tetemes pénzküldemények érkeztek Amerikából Angliába, hogy a pillanat szükségéi majd egészen fődövék. Egyébiránt, ha csakugyan tovább tartana is a kellemetlen fordulat, mi lenne annak mulhatlan következménye? szenvedne e az által a gazdaság és tönkre jutna e végkép a juhnemesítés? koránsem; az egész csak azon kellemetlenséget szülné, hogy e' fél folytában csak csökkent áron lehetne szabadulni a gyapjutól; ellenben tavaszkor ujjal szebben virágzának és jövedelmezőbb lenne ez iparág, mikép az mindaddig rendszeren történni szokott. Nem tagadhatni mindazáltal, mikép a gyapjutermesztés folyvást szaporodik, és hogy tanácsos a fogyasztást mindenkor tekintetbe venni a' természetnél, ha akarjuk, hogy ez utóbbi érezhetőbb árcsökkenést ne okozzon. Eddig azonban e' súlyegyet meglehetősen főtarták, mert rendkívül nagy gyapjumennyiség a' valamennyire léhább kelet daczára sincs eladatlanul fölhalmozva a' nagyobb gyapjuvásárokon; ez évet pedig nem igen mondhatni kitünőleg termékenynek gyapjura nézve, mert Németországban már alkalmasint tetőpontra jutott a' juhnemesítés, és így a' természetes egyenlő, mellyet az idén a' szük szénatermés még elhatározóbban fog kieszközölni. Hazánkban is melly napról napra nagyobb mértékű befolyást gyakorol az európai gyapjuvásárookra, igen tetemesül, pusztítottak betegségek a' nyájokban, és több juhsgazda takarmányhiány miatt jóval kevesbité nyáját, főleg, miután a' pillanatnyi aggasztó árcsökkenésben épen nem látta buzdítást ereje és tehetségei megfeszítésire. Russzia emelkedik ugyan a' gyapjutermesztésben, de belföldi gyárai rendszeren egész természet föl szokták emészteni, következőleg e' birodalom semmi befolyást nem gyakorolhat még most az európai gyapjuvásárookra. Franciaországot csak vevő és nem eladó gyanánt tekinthetni. Spanyolország pedig e' tekintetben már majd egészen elkongott. Szóval, az egész baj csak anyiból áll, hogy nem kell minden áron megválni a' gyapjutól, mert igen rövid idő mulva bizonyosan kedvező körülmények váltandják föl a' mostani aggályos pangást. Bizonyítja ezt már eddig is a' lipesei őszivásár, mellyen 149 ezer vég posztó és egyéb gyapjuszövet kelt el; még pedig általánosan 2—3 tallérral drágábban a' tavaszi vásárhoz képest, egyszerűs mind annyi megrendelés érkezett minden oldalról, hogy a' gyártók alig képesek tökéletesen megfelelni a' kívánatoknak. —

KÜLÖNFÉLE. P e c s e t t nov. 6án adatott Lendvay Márton részire, „Babérfa és Koldusbot” tömött színház előtt és Lendvayt szüntelen zajongó köztetés, többszörös koszorúk és szórt versek díszíték. Felvonás közt Lipsey Klára és Komlósy Paulina Norma dalműből kettőst (duettet) zengtek oly kellemmel, hogy a' sok éljen és újra meg újra kiáltásra ismétleniök kelle a' darabot. A' casinói egyesület mindent elkövet, miszerint Pécsen a' magyar színház megöröküljön; az épen ekkor tartott baranya-megyei közgyűlés hon pártolá e' vállalatot, hol a' áírás nyitvatván egy óranegyed alatt mintegy 2300 váltó írtak alá a' RR.: elhatározá tovább a' megye: felszólítatni szomszéd tt. Somogy és Tolna megyéket is ez intézet pártolására és Pest megyét arra: hogy e' nemzeti játékszint mint a' pesti rek növendékét tekintvén, ismét hazafiai részvéténél fogvást a' szükségességekkel, miglen itt megerősülhet, ellátni sziveskedjék: és azt mintegy fők származékának tartván, a' mennyire lehet néha néha küldendő színészekkel is örvendeztesse meg. Teljes így a' remény, hogy a' magyar színészet itt megörökülend. A' megyei határozatok és országgyűlési követeknek adott utasítások közül kitünőbök ezek: többi közt meghagyák Baranya RR. déli követeinek a' magyar nyelv, és minden ezt terjesztő eszköznek hű pártoltatását, mirendezve is legelsőben a' nevelést a' hitelbiztosítás tekintetéből váltótörvényszéket, és végbehajtásokra nézve ezélszerű gyorsrendeleteket és a. határoztak.

A m e r i k a.

Maranhao, aug. 25kén: Azon lázadók között, kik Caxias várost hatalmokban ejték, már egyenlenség uralkodik. A' lázadók főnöke, Castello Branco, ugyan is a' várost elfoglalva tartja és mindent elkövet, a' lakosság kizsákmányozástul megemeltetésül; ellenben egy másik lázadási főnök, Balaya, néger, ki kegyetlenségiről igen híres, és hova jó, dulako-

dik és gyilkol, a' város előtt táboroz. Általánosan hiszik, miszerint Castello Branco, ha gátlani akarná a' négernek városba nyomulását és a' lakosság kizsákmányoztatását, nem tehet egyebet, mintha e' vérszopó négert meggyilkoltatja. Caxiasban egyedül 200 portugál és brazilai nyög tömlőczen. Küldöttség érkezék ide békejavaslatokkal, mit azonban elutasítanak. A' kormány ezer főnyi csapattal bir az ország beljében és mióta 7—800 főnyi új csapat érkezék e' városba és Parába, vissza kezdik nyerni bátorságukat. Minde' mellett is sokan, főleg európaiak, hajóra szálltak volna, ha az elhök meg nem tagadja fölök az utlevelet. —

Lissabon, oct. 21én: Maranhami levelek aug. 21eig érkeztek, mellyekből kiviláglik, miszerint e' tartomány tökéletes forrongásban van. Caxias, gazdag várost, melly által a' tartomány fél kereskedése üzetik, a' zendülök elfoglalák és kizsákmányozták. A' magánybirtok kárát 300 ezer font sterlingre becsülik; a' tartomány beljével minden közlekedés félbeszakadt, következőleg a' kereskedés is egészen megszűnt. Maranhao városban nyugalom uralkodik és az egész népség el van tökélve utolsó csepp vérig ótalmazni magát, ha a' lázadók merészlenének előnyomulni. Para és Pernambuco több csapat érkezék, hadiszerepedig nagy mennyiségben. Maranhamtól 24 legoanyira aug. 9én esata történt, mellyben a' császári csapatok 13 halottat és 108 sebesültet vesztének. Az ellenség vesztesége nem tudatik. — Riograndeaban a' háboru folyvást tart, mit egy részről Lagos város meghodulásával nyertek, más részről Laguna város elfoglalásával a' zendülök által ismét elveszték. Brazília déli és északi tartományiban folyvást dühöng e' szerint a' belháboru; ehez járuland még nem sokára st. Paulo tartomány is, melly már zajongni kezd. —

P o r t u g á l i a.

Lissaboni hírek oct. 21eig terjednek; szerintük a' ministerek és némmelly cortestagok közötti titkos tanácskozásban Lagos b., a' portugál kormány londoni pénzügyviselője javaslata felett vitatkoztak, mellynek célja a' küladósságok kamatainak részenkénti fizetése. A' jogminister és két cortestag hatalmasul kikelt a' javaslat ellen, a' többség azt azonban cortes elibe terjesztendőnek határozá. E' rendszabály mentülelőbbi foganatosításul a' cortes megnyitást nov. 20ára tanácslák a' fölségnek; ez azonban hihetőleg időre kívánja halasztatni az összehívást. Egyébiránt a' cortes hihetőleg visszavetendi Lagos b. javaslatát, mert a' tulzó szabadelmű lapok határozottan ellene nyilatkoznak. — A' kormány, ha pénzügye megengedi, a' maranhami (brazilai) révekbe hadihajót szándékozik küldeni, a' portugál alattvalók védelmére. — Az ugynevezett migueli guerrillák, mellyeknek valódi nevek rabló csoportok, kis osztályokban mutatkoznak; többen foladák magokat és kir. kegyelmért könyörgenek. — Oct. 19én, mint a' trónörökös, d. Pedro de Alcantara névnapján a' palotában lakoma volt; az erősségekről, valamint a' hajókrul döbörögtek az álgyuk. — Az egész országban, főleg Oportóban, tömérdek ál-bankjegy kering. —

S p a n y o l o r s z á g.

(Válaszfőirati cortesviták.) Az oct. 22iki cortesülésben következő módosítványt hozta indítványba a' választófürathoz Diaz Gil, Zumalacarre-gui, Campuzano, Ferro Montaos, Felin és Mendizabal követekkel egyértelműleg Arguelles: „A' cortes reményli, mikép e' nagy nemzet kormánya gondoskodni fog, hogy Európában méltóságához illő helyet foglaljon el és hogy semmi olyashoz nem adandja megegyezését, mi vagy most, vagy jövőendőben függetlenségét korlátozhatná.” Ezután folytaták a' főirat részletes vitatását, és Arguelles két óraig tartó beszédben nyilvánítá azon véleményét, miszerint a' nemzeti függetlenség veszélyeztetve van és a' ministerek lealacsonyítják magokat azon idegen hatalmak előtt, mellyek még mindaddig nem ismerék meg a' királyné kormányát, és ez okbul minden hivatalos levelezést 1834 óta a' cortes elibe kívánja terjesztetni. Emlité továbbá, mikép a' hadminister hivatalos jelentése szerint a' spanyol hadsereg jelenleg 219,327 gyalog és 16,524 lovasból áll, és ezt kívánata tudatni az idegen hatalmakkal, mert ez leghamarább képes velök megismertetni a' királyné kormányát. Beszéde egyébiránt minden következmény nélkül maradt.

A n g l i a.

(Az angol hadsereg elfoglalja Kabult. Elegy.) Bombay, sept. 11én: „Miután az angol hadsereg négy osztályban május végén és június elején Kandahart elhagyá, jul. 16ikán Mukeerbe érkezék Ghazna közelében. Innen 20kaig háborítás nélkül folytatá útját; a' zendülök csak egyszer támadák meg az angolokat, de rövid esata után kudarcot vallottak. 21én megnyiták az angolok az ostromot Ghazna vagy Ghizni ellen, honnan élénk puskatüzzel üdvözlé őket az ellenség. 22ikén éjjélkor rohanásra tön készületet az angol sereg; a' pattantyusság megindult, nyomban követve a' gyalog katonaság által és reggel 3 óra tájban trombitaharsogás közt a' városba nyomultak, mellynek utcáin véres harcz támadt ugyan; de delutáni 5 órakor már angol zászlók lobogtak a' föllegvárban, és így mintegy 3 óra alatt Afzsia egyik legerősb vára az angolok hatalmába juta, noha 3500 vitéz afghan ótalmazá a' falakat a' kabuli volt király fiának vezérlete alatt. Az őrségből 500 ember bullott el, a' többi pedig vezérestül angol fogságba esett. Az angolok összesen 91 holtat és sebesültet vesztének. E' fényes hadiszerecsé hírére Doszt Mohammed maga és fia egész haderejével azonnal kiindult Kabulból; de Ghizni elfoglalatása híre oly nagy erkölcsi hatást gyakorla, hogy 300 lovast kivéve, az egész roppant hadsereg elpártolt Mohammedtől és azonnal elszéllédt, Mohammed pedig minden hadiszert elhagyva, futásban volt menekvést keresni kénytelen, mi által összesen 28 álgyu jutott az angol parancsnok hatalmába, ki ezután minden ellenállás nélkül Kabulba vezeté aug. 4ikén Suda sah küldöttjét, kit jól fogadott a' lakosság. Aug. 7dikén maga a' sah is megjelent a' városban. — A' satarahi radza is megkapá érdemlett büntetését, az angol ügyviselő ugyanis két ezreddel körülvéve palotáját és fogollyá tevé őt

tal csak jövő tavaszkor fog Konstantinápolyba utazni és a telet anyjával együtt Szerbiában szándékozik tölteni. Milos hg rendkívül búslakodik e' kényszerített megválás miatt családjától. Mihály hg beiktatása rendkívüli pompával menend véghez Konstantinápolyban. —

Gyapju. Valamint minden kereskedési tárgynál, ugy a' gyapjunál is kisebb s nagyobb fordulatok történnek, majd erősebb majd gyöngébb hatással, gyakran pedig rögtön és egészen váratlanul. Miután mult nyáron s még inkább tavaszkor a' német gyapjuvásárokon igen keresett volt a' gyapju, következőleg rendkívül jó áron kelt, mi hazánk nagyobb vásárin is egészen hasonló sikerrel mutatkozik, nyár fogytán és ősz kezdetén, némileg csökkenni kezdett a' gyapjuár. Ez váratlanul lép meg a' természetet, s a' közbenjárók is annyira veszték lelekedésüket, hogy számosan veszteséggel is megváltak áruiktól, ha a' körülmények gyors eladásra kényszeríték őket. Sok elveszté t. i. azonnal minden bátorságát, s erősen hívé, hogy vége már a' jó gyapjukeletnek. Pedig hányszor bizonyította már egészen ellenkezőt a' tapasztalás! Egyébiránt a' pillanatnyi kelet-csökkenést épen nem tulajdoníthatni böcsvesztésnek, mert a' gyárok az egész szárazföldön nagyobb szorgalommal dolgoznak tán most, mint valaha; de leginkább csak középfinom kelméket készítenek e' pillanatban, miből természetesen némi árcsökkenés szokott következni a' legfinomabb gyapjufajokra nézve, s ez azonnal a' közép minőségűekre is kellemetlen benyomást okozott. E' csökkenés Angliából származott, hol a' pénzülszükség valamennyire lenyomá több árucikk böcsét. Az ottani gyártulajdosak ugyan csak tetemes áldozatokkal juthattak pénzhez s azért kénytelenek voltak mindent elkövetni, hogy minél olcsóbban vásárolhassanak, nem csupán gyapjut, hanem minden más nyers anyagot is, földolgozásra, ezt pedig leginkább azzal eszközölké, hogy jelenleg csupán annyit vásároltak, mennyit szükségük mulhatlanul kívántak, a' vásárlás-csökkenés pedig természetesen az árkeletet is mindenkor apasztani szokta. Ha az angol pénzforgalom gyorsan véget ér az amerikai bankokkal, ugy azonnal a' gyapjuár is emelkedni fog ismét; ezt pedig tökéletes bizonyossággal reményelhetni, mert a' kereskedőség mindent elkövet a' káros fordulat megszüntetésére, már is legújabb olly tetemes pénzküldemények érkeztek Amerikából Angliába, hogy a' pillanat szükségéi majd egészen fődözvék. Egyébiránt, ha csakugyan tovább tartana is a' kellemetlen fordulat, mi lenne annak mulhatlan következménye? szenvedne e' által a' gazdaság és tönkre jutna e' végkép a' juhnemesítés? koránsem; az egész csak azon kellemetlenséget szülné, hogy e' tél folytában csak csökkent áron lehetne szabadulni a' gyapjutól; ellenben tavaszkor ujjalag szebben virágzának és jövedelmezőbb lenne ez iparág, miké az mindeddig rendszeren történni szokott. Nem tagadhatni mindazáltal, miké a' gyapjutermesztés folyvást szaporodik, és hogy tanácsos a' fogyasztást mindenkor tekintetbe venni a' természetnél, ha akarjuk, hogy ez utóbbi érezhetőbb árcsökkenést ne okozzon. Eddig azonban e' súlyegyent meglehetősen föntarták, mert rendkívül nagy gyapjumennyiség a' valamennyire léhább kelet daczára sincs eladatlanul gyhalmozva a' nagyobb gyapjuvásárokon; ez évet pedig nem igen mondhatni kitünőleg termékenynek gyapjura nézve, mert Németországban már alkalmasint tetőpontra jutott a' juhnemesítés, s így a' természet egyenlő, melyet az idén a' szük szénatermés még elhatározóbban fog kieszközölni. Hazánkban is melly napról napra nagyobb mértékű befolyást gyakorol az európai gyapjuvásárookra, igen tetemesül, pusztítottak betegségek a' nyájokban, és több juhsgazda takarmányhiány miatt jóval kevesbité nyáját, főleg, miután a' pillanatnyi aggasztó árcsökkenésben épen nem látá buzdítást erre s tehetségei megfeszítésére. Russzia emelkedik ugyan a' gyapjutermesztésben, de belföldi gyárai rendszeren egész természet föl szokták emészteni, következőleg e' birodalom semmi befolyást nem gyakorolhatj meg most az európai gyapjuvásárookra. Franciaországot csak vevő s nem eladó gyanánt tekinthetni. Spanyolország pedig e' tekintetben már majd egészen elkongott. Szóval, az egész baj csak anyiból áll, hogy nem kell minden áron megválni a' gyapjutól, mert igen rövid idő mulva bizonyosan kedvező körülmények váltandják föl a' mostani aggályos pangást. Bizonyítja ezt már eddig is a' lipesei őszivásár, melylyen 149 ezer vég posztó s egyéb gyapjuszövet kelt el; még pedig általányosan 2—3 tallérral drágábban a' tavaszi vásárhoz képest, egyszermind annyi megrendelés érkezett minden oldalról, hogy a' gyártók alig képesek tökéletesen megfelelni a' kívánatoknak. —

KÜLÖNFÉLE. Pécs e' t. nov. 6án adatott Lendvay Márton részire, „Babérfa és Koldusbot“ tömött színház előtt s Lendvay szüntelen zajongó köztetszés, többszörös koszorúk és szört versek dícsőiték. Felvonás közt Lipsey Klára és Komlósy Paulina Norma dalmából kettőst (duettet) zengtek olly kellemmel, hogy a' sok éljen s újra meg újra kiáltozásra ismétleniök kelle a' darabot. A' casinói egyesület mindent elkövet, miszerint Pécsen a' magyar színház megöröküljön; az épen ekkor tartott baranya-megyei közgyűlés hon pártolá e' vállalatot, hol aláírás nyitvatván egy óranegyed alatt mintegy 2300 váltó írtak alá a' RR.; elhatározá továbbá a' megye: felszólíttatni szomszéd tt. Somogy és Tolna megyéket is ez intézet pártolására s Pest megyét arra: hogy e' nemzeti játékszínt mint a' pestinek növendékét tekintvén, ismét hazafiai részvéténél fogvást a' szükségességekkel, miglen itt megerősülhet, ellátni sziveskedjék: s azt mintegy fiók származékának tartván, a' mennyire lehet, néha néha küldendő színészekkel is örvendeztesse meg. Teljes így a' remény, hogy a' magyar színészet itt megörökülend. A' megyei határozatok s országgyűlési követeknek adott utasítások közül kitünőbök ezek: többi közt megbagyák Baranya RRdei követeinek a' magyar nyelv, s minden ezt terjesztő eszköznek hó pártolását, mire nézve is legelsőbbben a' nevelést a' hitelbiztosítás tekintetéből válótörvényéseket, s végbehajtásokra nézve ezélszerű gyorsrendeleteket sa't. határoztak.

A m e r i k a.

Maranhao, aug. 25kén: Azon lázadók között, kik Caxias várost hatalmokban ejték, már egyenletlenség uralkodik. A' lázadók főnöke, Castello Branco, ugyan is a' várost elfoglalva tartja s mindent elkövet, a' lakosság kizsákmányzástul megmentetéséül; ellenben egy másik lázadási főnök, Balaya, néger, ki keytelenségiről igen híres, s hova jó, dulako-

dik s gyilkol, a' város előtt táboroz. Általányosan hiszik, miszerint Castello Branco, ha gátlani akarná a' négernek városba nyomulását s a' lakosság kizsákmányoztatását, nem tehet egyebet, mintha e' vérszopó néger meggyilkoltatja. Caxiasban egyedül 200 portugál és brazíliai nyög tömlőzben. Küldöttség érkezék ide békejavaslatokkal, mit azonban elutasítanak. A' kormány ezer főnyi csapatot bir az ország beljében s mióta 7—800 főnyi új csapat érkezék e' városba s Parába, vissza kezdik nyerni bátorságukat. Minde' mellett is sokan, főleg európaiak, hajóra szálltak volna, ha az elnök meg nem tagadja tőlök az utlevelet. —

Lissabon, oct. 21én: Maranhani levelek aug. 21eig érkeztek, melylyekből kiviláglik, miszerint e' tartomány tökéletes forrongásban van. Caxias, gazdag várost, melly által a' tartomány fél kereskedése üzetik, a' zendülők elfoglalák s kizsákmányzák. A' magánybirtok kárát 300 ezer font sterlingre becsülik; a' tartomány beljével minden közlekedés félben szakadt, következőleg a' kereskedés is egészen megszűnt. Maranhani városban nyugalom uralkodik és az egész népség el van tőkélve utolsó csepp vérig ótalmazni magát, ha a' lázadók merészlenének előnyomulni. Para s Pernambuco több csapat érkezék, hadiszere pedig nagy mennyiségben. Maranhantól 24 legoanyira aug. 9én csata történt, mellyben a' császári csapatok 13 halottat és 108 sebesültet vesztének. Az ell nségvesztése nem tudatik. — Riograndeaban a' háboru folyvást tart, mit egy részről Lagos város meghodulásával nyertek, más részről Laguna város elfoglaltatásával a' zendülők által ismét elveszték. Brazília déli és északi tartományiban folyvást dühöng e' szerint a' belháboru; ehez járuland még nem sokára st. Paulo tartomány is, melly már zajongni kezd. —

P o r t u g á l i a.

Lissaboni hírek oct. 21eig terjednek; szerintük a' ministerek és némely cortestagok közötti titkos tanácskozásban Lagos b., a' portugál kormány londoni pénzügyviselője javaslata felett vitakoztak, mellynek czélja a' küladósságok kamatainak részenkénti fizetése. A' jogminister s két cortestag hatalmasul kikelt a' javaslat ellen, a' többség azt azonban cortes elibe terjesztendőnek határozá. E' rendszabály mentülelőbbi fogatosításaul a' cortes megnyitást nov. 20ára tanácslak a' fölségnek; ez azonban törvényes időre kívánja halasztatni az összehívást. Egyébiránt a' cortes hihetőleg visszavetendi Lagos b. javaslatát, mert a' tulzó szabadelmű lapok határozottan ellene nyilatkoznak. — A' kormány, ha pénzügye megengedi, a' maranhani (brazíliai) révekbe hadihajót szándékozik küldeni, a' portugál alattvalók védelmére. — Az ugynevezett migueli guerrillák, mellyeknek valódi nevek rabló csoportok, kis osztályokban mutatkoznak; többen földlak magokat s kir. kegyelmért könyörgenek. — Oct. 19én, mint a' trónörökös, d. Pedro de Alcantara névnapján a' palotában lakoma volt; az erősségekről, valamint a' hajókrul dőbörögtek az álgyuk. — Az egész országban, főleg Oportóban, tömérdek al-bankjegy kering. —

S p a n y o l o r s z á g.

(Válaszfőirati corteseviták.) Az oct. 22iki corteseülésben következő módosítványt hozá indítványba a' válszfőlirathoz Diaz Gil, Zumalacarre-gui, Campuzano, Ferro Montaos, Felin és Mendizabal követekkel egyértelműleg Arguelles: „A' cortes reményli, miké e' nagy nemzet kormánya gondoskodni fog, hogy Európában méltóságához illő helyet foglaljon el s hogy semmi ollyashoz nem adandja megegyezését, mi vagy most, vagy jövendőben függetlenségét korlátozhatná.“ Ezután folytatak a' főlirat részletes vitatását, és Arguelles két óraig tartó beszédben nyilvánítá azon véleményét, miszerint a' nemzeti függetlenség veszélyeztetve van és a' ministerek lealacsonyítják magokat azon idegen hatalmak előtt, mellyek még mindeddig nem ismerék meg a' királyné kormányát, s ez okbul minden hivatalos levelezést 1834 óta a' cortes elibe kívána terjesztetni. Emlité továbbá, miké a' hadminister hivatalos jelentése szerint a' spanyol hadsereg jelenleg 219,327 gyalog és 16,524 lovasból áll, s ezt kívánta tudatni az idegen hatalmakkal, mert ez leghamarább képes velök megismereteni a' királyné kormányát. Beszéde egyébiránt minden következmény nélkül maradt.

A n g l i a.

(Az angol hadsereg elfoglalja Kabult. Elegy.) Bombay, sept. 11én: „Miután az angol hadsereg négy osztályban május végén s június elején Kandahart elhagyá, jul. 16ikán Mukeerbe érkezék Ghazna közelében. Innen 20kaig háborítás nélkül folytatá utját; a' zendülők csak egyszer támadák meg az angolokat, de rövid csata után kudarczot vallottak. 21én megnyiták az angolok az ostromot Ghazna vagy Ghizni ellen, honnan élénk puskatűzzel üdvözlé őket az ellenség. 22ikén éjfélkor rohanásra tön készületet az angol sereg; a' pattantyusság megindult, nyomban követve a' gyalog katonaság által s reggel 3 óra tájban trombitaharsogás közt a' városba nyomultak, mellynek utcaim véres harc támadt ugyan; de délutáni 5 órakor már angol zászlók lobogtak a' főlegvárban, s így mintegy 3 óra alatt Ázsia egyik legerősb vára az angolok hatalmába juta, noha 3500 vitéz afghan ótalmazá a' falakat a' kabuli volt király fiának vezéréle alatt. Az őrségből 500 ember bullott el, a' többi pedig vezéréstül angol fogságba esett. Az angolok összesen 91 holtat és sebesültet vesztének. E' fényes hadiszerecsere hírére Doszt Mohammed maga és fia egész haderejével azonnal kiindult Kabulból; de Ghizni elfoglaltatása híre olly nagy erkölcsi hatást gyakorla, hogy 300 lovas kivéve, az egész roppant hadsereg elpártolt Mohammedtől s azonnal elszéllédt, Mohammed pedig minden hadiszert elhagyva, futásban volt menekvést keresni kénytelen, mi által összesen 28 álgyu jutott az angol parancsnok hatalmába, ki ezután minden ellenállás nélkül Kabulba vezeté aug. 4ikén Suda sah küldöttjét, kit jól fogadott a' lakosság. Aug. 7dikén maga a' sah is megjelent a' városban. — A' satarahi radza is megkapá érdemlett büntetését, az angol ügyviselő ugyanis két ezreddel körülvéve palotáját és fogollyá tevé őt

